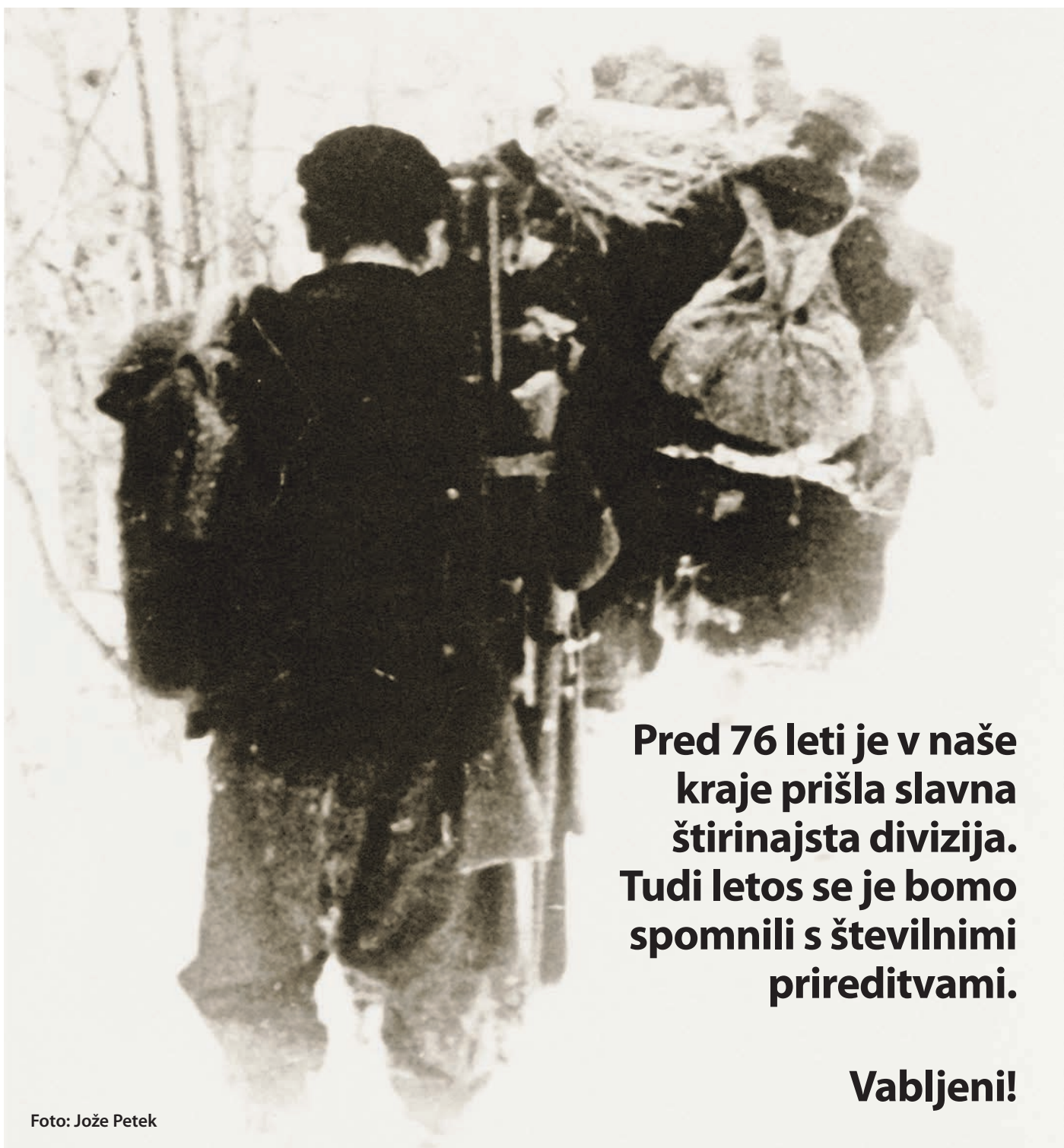

★ ŠALEŠKI UPORNIK

Šaleški upornik je interno glasilo območnega združenja ZB NOB Velenje, letnik XVI, številka 1, februar 2020

Pred 76 leti je v naše kraje prišla slavna štirinajsta divizija. Tudi letos se je bomo spomnili s številnimi prireditvami.

Vabljeni!

Komaj mesec dni mineva od takrat, ko smo si veselo, včasih celo navdušujoče nazdravljali ob pribhajajočemu Novem letu. Veliko dobrega smo želeli eden drugemu in skupnosti v kateri živimo. Prelepe obete so nam v poslanicah želeli voditelji in politiki. Celo gospodarski kazalci so vtilivali zaupanje, optimizem. Kazalo je, da se bodo svetovni voditelji končno odgovorno in konkretno lotili ukrepov za zmanjšanje neugodnih podnebnih sprememb. Verjeli smo, da bo leto 2020 dobro, uspešno. Skoraj tako je bilo kot vsako novo leto. Pa je tudi leto 2020 hitro pokazalo svo realnost in bedo slabih ukrepov za dobro ljudi, ki bi radi samo delali, dobivali pošteno plačilo in spodobno živeli od svojega dela. Tudi minulega, DELA.

Korona virus je zlo, ki je razgalil neverjetne surovosti pri iskanju dobičkov in izkoriščanju narave. Virus se ne ozina na meje držav in kontinentov. Postaja globalna nevarnost, podobno kot je globalna nevarnost tudi segrevanje ozračja in brezsrčna surovost izkoriščanja narave, MATERE ZEMLJE. Vse v imenu dobičkov, oblasti in nenebne rasti svetovnega gospodarstva, s tem pa tudi bede, revščine in nasilja. Korona virus pa je vendarle spodbudil konkretno dogovarjanje o preprečitvi širjenja virusa in zdravljenje. Samo želimo si labko, da bodo zdravniki in voditelji uspešni in modri pri preprečevanju in zdravljenju GLOBALNIH problemov, kot so okolje, nasilje revščine....

TEŠ 6 se očitno vrača v dejansko in politično areno Slovencev s kurjenjem odpadkov. Malo je zgodb, ki bi tako korenito razburkale domačo javnost in politiko, kot je kurjenje odpadkov v Šaleški dolini. Boli labkotnost predloga o kurjenju odpadkov v TEŠ 6, in molk vseh dušebrižnikov, ki jih je tako neizmerno skrbelo za naše okolje in so vebementno zabtevali takojšnje zaprtje TEŠ in Premogovnika Velenje. Kje so danes? Prebivalci šaleške doline smo v preteklosti sami odločali o naši usodi. O kopanju premoga in proizvodnji električne energije. Sami smo sanirali degradirano okolje in zgradili čistilne naprave. Zato je prav, da tudi o kurjenju ali pa ne kurjenju odpadkov odločamo sami. Tudi v pribodnje bi radi imeli delo, dobro plačilo, življenje vredno človeka in zdravo okolje.

Odstop vlade Marjana Šarca je še prilil olja na ogenj politikantstva in nenačelnosti. Z odstopom se je pokazala beda, pomanjkanje verodostojnosti, dogovarjanja, vizije in resnično pomanjkanje dejanj za dobro Slovenije in dobro preprostih ljudi. Mi, volivke in volivci nimamo druge možnosti kot, da na volitvah oddamo ali pa ne svoj glas še vedno le politični stranki in ne konkretnemu, z našim glasom izvoljenemu poslancu. Preigravanja med strankami, njihovimi voditelji in poslanci ob odstopu vlade bodo resnično pokazali za kaj v resnici v politiki gre. Razgalilo se bo dejstvo, da smo lju-

dje, volivci na zadnjem mestu. Tu nekje je tudi skrb POLITIKE za dobro DRŽAVE SLOVENIJE.

Letos mineva 75 let od konca druge svetovne vojne. Od obdobja v katerem ni človek pomenil nič, še številka pogosto ni bil. Mineva 75 let od morij in neizmernega trpljenja ljudi, ki niso nič zakrivali. Ljudi, ki so želeli le svobodno živeti. Pa so se našli ideologije, stranke, gibanja, ljudje, institucije, države, ki so v imenu nadvlade in svojih bolnih doktrin uničevale kulturo, ljudstva in ljudi. Pred dnevi smo se spominjali koncentracijskih taborišč, holokavsta, smrti in nasilja. Pri nas, v Sloveniji, med drugo svetovno vojno ni bilo nič boljše. Na nek način še slabše. Ni bilo dovolj, da so Slovenijo okupirali in razkosali Nemci, Italijani, Madžari, ob bok z njimi so stopili še naši BRATJE, izdajalci lastnega naroda. Udinjali so se okupatorju. Od okupatorja prejemale plačilo in orožje. Bili so najbujša mora osvobodilnim gibanjem, ljudem, ki so se proti okupatorju borili. Danes, po 75 letih so podobne ideologije, stranke kot pred osemdesetimi in več leti vedno glasnejše. Moti jih drugačnost, pa naj je ta v razmišljanju, v barvi kože ali spolu. Kar koli bo današnje sodstvo spesnulo z oprostilnimi sodbami po drugi svetovni vojni obsojenimi zločinci zaradi zločinov storjenimi nad slovenskimi domoljubi, njihove resnične krivde ne morejo izbrisati in še manj izničiti. Rupnik zame ostaja sinonim za izdajstvo, za kolaboracijo. Kot je zame samo ena resnica; partizani so se borili proti okupatorjem, Rupnik in njegovi pa so pomagali okupatorjem. Izdajali so. Svoje sonarodnjake. In borili so se tudi. Proti partizanom.

Februar pa je za nas, članice in člane Zveze borcev v Šaleški dolini posebej pomemben mesec. V mesecu februarju leta 1944 so se borke in borci XIV. divizije, partizanke in partizani, v zelo budih vremenskih pogojih, pod veliko premočjo, okupatorjev, Nemcev in njihovih domačih pomagačev prebili na Štajersko. Malo je danes še živih prič, ki bi labko povedale, kakšne so bile takrat vremenske in druge razmere v okupirani in zasneženi Štajerski. Pa so partizanke in partizani ob podpori poštenih prebivalcev in prebivalcev napore zmogli. Prebili so okupatorjeve obroče, vremenske ovire in nadaljevali zmagovito pot divizije. Žrtve so bile ogromne, toda borke in borci so življenja žrtvovali za svobodo. Za domovino. Za svobodomiselnost. Tudi letos bomo herojsko pot bork in borcev XIV divizije spoštljivo počastili in obranili s proslavami in spomini pri spominskih obeležjih.

Ustavimo fašizem, nasilje, zločine. Ustavimo nekontrolirano izkoriščanje narave. Dovolj je. Dovolj je dobičkov za privilegirane. Osvobodimo pravico, preprečimo sodobno suženjstvo. Enakost za vse ljudi.

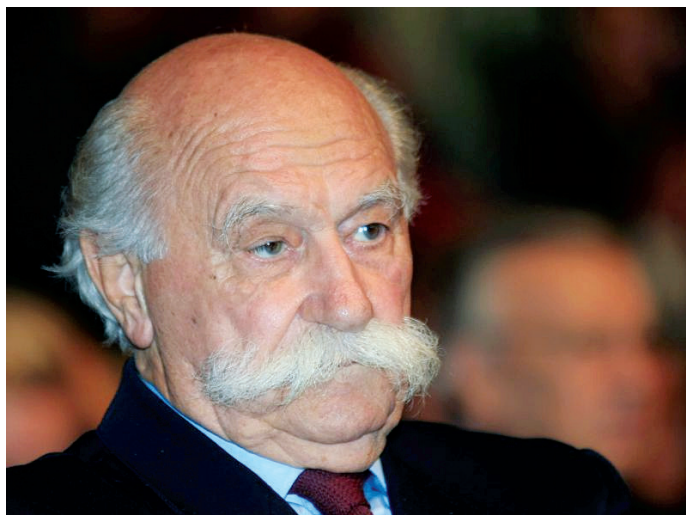
Srečko MEH

Uvodnik

Odšel je Janez Stanovnik

Janez Stanovnik (1922 -2020) je bil nosilec partizanske spomenice 1941. Po drugi svetovni vojni je delal v zvezni vladi, jugoslovanski diplomaciji in Združenih narodih. Krajši čas je bil tudi dekan ekonomske fakultete. Po službi v Združenih narodih se je sredi osemdesetih let vrnil v Slovenijo.

V letih od 1984 do 1988 je bil član predsedstva Socialistične republike Slovenije, od 1988 do 1990 pa predsednik predsedstva SR Slovenije. Od leta 2003 do 2013 je bil predsednik Zveze

združenj borcev za vrednote NOB-ja Slovenije. Odtlej je bil njen častni predsednik.

Po besedah nekdanjega predsednika Slovenija Milana Kučana: »Z Janezom Stanovnikom je odšla ena najsvetlejših osebnosti njegove generacije, ki se je v vseh prelomnih trenutkih razburkanega 20. stoletja brez omahovanja postavila za svobodo slovenskega naroda, za pravico, enakopravnost in solidarnost, za spoštovanje dostojanstva človeka.«

O spomeniku onemele puške

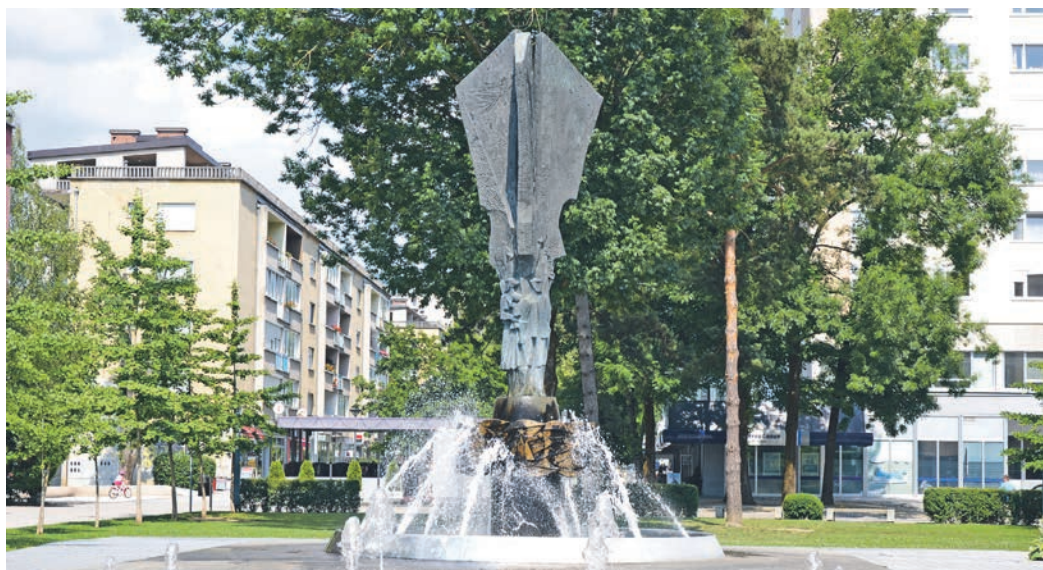
Vsako leto naše OZBU NOB Velenje organizira in pomaga KO ZB NOB pri izvajanju komemorativnih slovesnosti ob Dnevu mrtvih. Skupno komemorativno slovesnost naredimo pri centralnem spomeniku ONEMELE PUŠKE na Titovem trgu v Velenju.

Spomenik je delo znanega kiparja Stojana Batiča in arhitekta Vladimira Mušiča. Postavljen je bil leta 1971 in posvečen 668-tim padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja v bivši občini Velenje. Spomenik predstavlja simbol miru in boljšega življenja z navzdol obrnjenima puškama, tekoča voda, ki se iz fontane izliva v miren bazen, je simbol miru.

Monumentalna kompozicija moških in ženskih figur, stoji na valjastem podstavku obdanem z bronastim lovorovim vencem. Na vencu se v skladu z vsebino spomenika nahajajo simboli Narodno osvobodilne borbe in socializma.

Podstavek je bil dograjen med letoma 1975-1976. Arhitekturni del spomenika je bil leta 2003 korenito spremenjen. Dograjen je veličasten kvadrant z imeni padlih in usmrčeni in končno leta 2017 je postavljena zvezda peterokraka in napis »VAŠA POGUM IN SMRT NAŠA SVOBODA«.

Spomenik ONEMELE PUŠKE na katerem je vpisanih 668 imen padlih borcev in žrtev nasilja fašizma je najlepši spomenik na Titovem trgu v Velenju. Velenjčani borci, še posebej pa svojci vpisanih padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, smo na ta spo-

menik občutljivi in ponosni. Smo pa tudi hvaležni vodstvu Mestne občine Velenje, da je priskrbelo finančna sredstva in dokončalo rekonstrukcijo tega grandioznega projekta.

Spomenik ONEMELE PUŠKE ima vse najboljše attribute, katere si zasluži tako pomemben objekt kot je izbrana lokacija – grandiozen monument, izražena metafora, določeno mesto za polaganje vencev in smisel spomina na pokojnike - žrtve. Vsi vpisani na spomeniku so bili rojeni ali pa so dalj časa živeli na našem območju. To je naša moralna obveza, naš dolg do imen vpisanih na spomeniku, katerim

dajemo čast in se jih spomnimo ob DNEVU MRTVIH ter ob drugih priložnosti. Vseh tistih, kateri so darovali svoja življenja v antifašistični borbi, vseh, žrtev fašizma, katerim smo mi hvaležni, ker je antifašizem vgrajen v temelje naše lepe DOMOVINE.

Več podatkov za ta spomenik in druga spomeniška obeležja se nahaja pri komisiji za spomeniško varstvo OZB za vrednote NOB Velenje in je skrbno hranjeno v arhivu omenjene komisije.

Fadil KRUPIC – Beli
član IO OZBU za vrednote
NOB Velenje

Protestno pismo zoper razveljavitve obsodbe domobranskega generala Leona Rupnika

V Območni organizaciji Tveze združenj borcev za vrednote NOB Velenje smo z ogorčenjem sprejeli informacijo o razveljavitvi obsodbe domobranskega generala Leona Rupnika. Zgodovinski spomin še ni zbledel. Dokazi, da je aktivno sodeloval najprej z italijanskim in nato z nemškim okupatorjem, pa so neizpodbitni.

Izdajstvo je dejanje, ki ga ni mogoče zabrisati niti z birokratsko oprostivjo zločinov, ki so jih izdajalci povzročili proti lastnemu narodu. Sodišče je tako postalo orodje tistih, ki ne morejo preboleti sramote in bolečine izdajstva ter uporabljajo sodni sistem za maščevanje in širjenje sovraštva.

Odločitev Vrhovnega sodišča Slovenije o

razveljavitvi obsodbe domobranskega generala Leona Rupnika se lahko razume tudi kot prvi korak v politično zainteresirani težnji po rehabilitaciji zločinskega kolaborantskega režima med drugo svetovno vojno. Za izdajo lastnega naroda ni opravičila.

ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA SLOVENIJE

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana, tel. 01 434 44 45 - fax: 01 434 41 17, e-mail: info@zzb-nob.si

Ljubljana, 9. januarja 2020

IZJAVA ZA JAVNOST

Ob 75. obletnici osvoboditve Slovenija časti kolaborante?

Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je z ogorčenjem sprejela informacijo o razveljavitvi obsodbe največjega izdajalca v slovenski zgodovini, zločinskega Leona Rupnika. Pod italijansko fašistično okupacijo je bil ljubljanski župan, taktirko nacistične Nemčije pa predsednik okupacijske pokrajinske uprave »Ljubljanske pokrajine« in bil proti koncu vojne generalni inšpektor Slovenskega domobranstva, ki se je bojevalo proti Slovencem v okviru zločinske organizacije SS pod poveljstvom vojnega zločinca generala SS Ervvina Rosenerja. V svojem govoru, leta 1944 celo izjavi, da: »Slovence lahko reši samo zmogovito Evropa. Evropo pa mora pripeljati k resnični zmagi samo Nemčija.« Leonu Rupniku je zaradi njegovega izdajalskega početja generalski čin odvzela tudi vlada Kraljevine Jugoslavije v izgnanstvu v Londonu.

Številna dokumentarna in fotografska gradiva nesporno dokazujejo, da je Rupnik aktivno sodeloval najprej z italijanskim in nato z nemški okupatorjem, temu salutiral pod nacističnimi simboli ter poosebljal boj zoper slovenske partizane. Vodil je izdajalski boj zoper lastni narod in se podredil idejam nacizma, kije prišel v naše kraje razkosati ozemlje in uničiti slovenski narod. Že med vojno je Slovencem poosebljal izdajstvo in hlapčevstvo tujcem.

Zato sodišče skozi prizmo današnjih časov, zlasti pa ne na procesnih detajlih, ne more razumeti, kakšne so bile okoliščine pred 70 leti. Izdajstvo je dejanje, ki ga ni mogoče zabrisati, niti s tako podlimi dejanji, kot je birokratsko oproščanje zločinov izdajalcev proti lastnemu narodu. Sodišče je tako postalo orodje tistih, ki ne morejo preboleti sramote in bolečine izdajstva ter uporabljajo sodni sistem za maščevanje in širjenje sovraštva.

Nesporno dejstvo je, da je bila slovenska narodnoosvobodilna vojska tista, ki se je borila za obstanek slovenskega naroda. Na tej zmagi, je bila priborjena svoboda in nastala je sodobna slovenska država. Letos bo 75. obletnico te zmage nad nacizmom in fašizmom slavil ves svet. Zato se sprašujemo, kaj se dogaja v Sloveniji, da častimo tiste, ki so sodelovali z okupatorjem. Ali ni vendarle slovenska država utemeljena na protinacifašizmu in na temeljih priborjene svobode? Zakaj se medvojno dogajanje iz območja ljubljanske nadškofije, kjer je so izdajalci začeli tudi bratomorni boj, uporablja za širjenje sovraštva po celotni Sloveniji. Ker je bila taka odločitev sodišča sprejeta tik pred proslavo v Dražgošah smo prepričani tudi, da gre za namerno izkoriščanje zgodovine za politične namene in namerno spreobračanje zgodovinskih dejstev.

Predsednik Marijan Križman, l.r.

ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA SLOVENIJE

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana, tel. 01434 44 45 - fax: 01 434 4117, e-mail: info@zzb-nob.si

Številka: 62-2/20 Ljubljana, 08.01.2020

Generalna policijska uprava
generalna direktorica mag. Tatjana Bobnar
Štefanova ulica 2
1501 Ljubljana

ZADEVA: Izgredi organiziranih nestrpnih na slovesnostih v počastitev NOB

V soboto, 4. januarja 2020, je na Pohorju potekala slovesnost v spomin na poslednji boj legendarnega Pohorskega bataljona. S to pietetno slovesnostjo se naša organizacija in Slovenci spominjamo pomena narodnoosvobodilnega boja za obstanek slovenskega naroda.

Zato nas je na tem dogodku zelo prizadelo, da je bilo pripadnikom tako imenovane »Štajerske varde« dopuščeno provokiranje, ki je vplivalo na odmevnost dogodka v javnosti in popolnoma zasenčilo pomen prireditve na Osankarici. Ogorčeni smo nad delom policije, da opravi v zvezi z odvzemom prostosti Andreja Šiška ni mogla opraviti že prej oziroma da so ob prireditvi sploh lahko nastale take okoliščine.

Zato smo v skrbeh, kako bo z varnostjo na naših prireditvah v prihodnje. Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije namreč na letni ravni v počastitev dogodkov iz NOB organizira več kot 400 prireditev, in to v skladu z veljavno zakonodajo. Naslednja odmevna bo že to nedeljo, 12. januarja 2020, v Dražgošah. Zato vas vljudno prosimo, da vnaprej preprečite takšne incidente!

V naši organizaciji se trudimo odzivati strpno in spoštljivo. Takšna navodila smo izdali tudi našemu članstvu. Ne bomo pa dovolili, da bi taksne provokacije nestrpnih omadeževale našo dediščino partizanstva in ime naše organizacije.

Predsednik Marijan Križman

V vednost:

predsednik Vlade RS, gospod Marjan Šares, minister za notranje zadeve, gospod Boštjan Pokiukar

Prestreljene sanje - roman o Kajuhu

Izšla je knjiga, roman o našem pesniku in partizanu Karlu Destovniku Kajuhu *Prestreljene sanje*, avtorja Vlada Vrbiča

Odlomek iz knjige:

» ... V kuhinji je bilo veselo razpoloženje, štabovci so si očitno za prvo silo že privezali dušo, iz pipe debelušnega intendanta, le kje vedno stakne tobak, je za hip prešinilo Karlija, je prijetno dišalo. Obrazi so bili morda zaradi šibke svetlobe dveh petrolejk nekako manj robati, bolj mehki kot običajno. Glasno je pozdravil in možje za kmečko mizo so mu hrupno odzdravili. Stopil je do štedilnika, da pozdravi gospodinjo. »Zdravo, mati, diši, diši.«

»Bog daj, sine. Vraga diši. Tvoji tovariši me bodo s svojimi smotkami še zadušili, še malo, pa jih bom pognala ven, na sneg,« je smeje se odgovorila gospodinja, zamahnila z železno grebljico in z njo odkrila gorišče štedilnika ter previdno pobezala po ogorkih, da je oranžen sij za hip ali dva ožaril njen starikavi obraz.

Karli se je obrnil proti mizi, kjer so mu tovariši že naredili prostor na dolgi klopi.

»Sedi!« mu je na pol ukazal in ga na pol povabil komandant.

Karli se je sesedel na rob klopi in si odpel plašč. Oči so se mu lačno zasvetile, ko je na sredi mize na belem krožniku zagledal kose črnega kruha in ob njem na tanko narezano slanino.

O knjigi je urednik založbe Littera zapisal:

Pred nami je roman o življenju pesnika, ljubimca, partizana in narodnega heroja Karla Destovnika Kajuba. V njem nam avtor brez olepševanj in brez baročnih okrasov pričara čas pred in med drugo svetovno vojno; bralec lahko vstopi v atmosfero tedanjega časa, pred očmi nam raste glavni junak - vse od otroštva, odrasčanja, zaljubljanja, pisanja, ilegalnega dela in vstopa v partizane, pa do svojega bridkega konca.

Orlando Uršič

Prva predstavitev knjige bo v ponedeljek, 24. februarja ob 18. uri v Kulturnem domu v Šoštanj. Z avtorjem se bo pogovarjala Milojka B. Komprij

Druga predstavitev pa bo v Mestni knjižnici Velenje v torek, 25. februarja ob 19.19 uri, z avtorjem pa se bo pogovarjal direktor založbe Littera Orlando Uršič.

»Jej!« mu je še enkrat ukazal komandant.

Kruh je bil svež, sladak, s hrustljivo skorjo, slanina pa dodobra ogreta, skoraj že prosojna od toplote v prostoru, ravno prav slana, z nežnimi sledmi mesa po sredini in dobra kot še nikoli. Odsotno je žvečil, s pogledom uprtim v preprosto okroglo, rjavo kovinsko uro ob vratih, glasovi tovarišev so prihajali nekje od daleč.

Oglasil se je komisar Matevž: »Kaj je, pesnik, nekam odma-

knjen si. Si utrujen?»

»Ja, sem. Utrujen. Zbit, zbit, jebenti.«

»Vsi smo zbiti, jebenti. Vojna je.«

»Ja, vojna je.«

»Ni samo to, a ne?»

»Ni, blizu sem, blizu ...«

»Blizu. Blizu česa, jebenti boga?»

»Blizu doma ...«

»Aha ...«

»Več kot dve leti se potikam po svetu.«

»Nisi edini ...«

»Če hitro stopim, sem v treh urah pri materi in očetu ... če sta še.«

»Zbit si, jebenti!«

»Zmogel bi!«

»V mestu so Nemci!«

»Vem, poznam poti. Morda se mi posreči ...«

»Ne serji, morda gremo že ponoči naprej. Izgubil bi nas.«

»Morda.«

»Glej, poba. Še dva, tri dni, pa bomo zunaj obroča, v Savinjski. Tam bo čisto drugače. Potem pa še kakšen mesec in osvobodimo tudi tvoj Šoštanj.«

»Ja, seveda. Prav imaš. Grem gor, do Žlebnika, k svojim. Menda ni daleč, par minut.«

»Kaj boš hodil, stisnili se bomo, pa bo tudi zate dovolj prostora. Za teh nekaj ur ... Zbit si, jebenti.«

»Čakajo me,« je Karli v roko brisal drobtine, ki so mu padle na mizo. Skrbno jih je zbral v dlan in jih mimo brkov previdno spustil v usta. Še so ga hoteli tovariši prepričati, a misel na Brino, Vero in ostale tovariše je bila močnejša od njihovega pregovarjanja in utrujenosti. Zaprl je vrata za sabo in pomahal stražarju v senci. »Hvala, tovariši. Ti vrnem!« je še slišal za sabo odmev njegovega glasu ...«

Franc SEVČNIKAR, rojen 27.05.1952, umrl 3.12.2019

Izhajal je iz narodno zavedne Vrečnikove družine v Slatinah. Brata njegove mame Tekle, Franc in Jože Zagoričnik sta bila kot talca ustreljena 21. maja leta 1942 v Mariboru. Njegova mama Tekla in stari oče Jože Zagradišnik pa sta bila deportirana v nemško koncentracijsko taborišče v Kobrungu.

Hvaležni spomin na svoje zavedne člane družine je želel Franc udejanjati tako, da se je kot aktivni član vključil v našo Krajevno organizacijo ZB v Šmartnem ob Paki, kjer je bil kar nekaj mandatov prizadevni član našega upravnega odbora in naš poverjenik za področje Slatin. Hvaležni smo mu za njegov aktivni prispevek k delovanju Krajevne organizacije ZB Šmartno ob Paki.

Majda KOPAČ, rojena 26.03.1945, umrla 09.01.2020

Rodila se je kot ena od četrto otrok v Hliševi družini v Malem vrhu nad Šmartnim ob Paki.

Majda je aktivno delovala na mnogoterih področjih, tako pri Društvu upokojencev, kakor pri Društvu invalidov, kjer je bila njihova dolgoletna tajnica. Bila pa je tudi vneta privrženka ohranjanja spominov na vrednote NOB. Zato se je že pred mnogimi leti vključila v delovanje naše Krajevne organizacije ZB v Šmartnem ob Paki in bila v njej aktivna, vse dokler ji je zdravje to dopuščalo. Rada se je aktivno udeleževala številnih spominskih svečanosti tako v domačem okolju, kakor širom Slovenije, ki se jih naša krajevna organizacija s svojimi člani redno organizirano udeležuje.

Marija RAZGORŠEK, rojena 1.1947, umrla 3.1.2020

Čeprav je bila otrok povojne generacije, je bila vzgojena v duhu spoštovanja vrednot NOB in se je vključila v organizacijo ZZB takoj, ko so bila odprta vrata tudi za simpatizerje. Poročila se je z domačinom iz zgornjega Šaleka. Žal je kmalu ovdovela in ostala sama z vsemi obveznostmi. Dolga leta je bila

poverjenica in je vzorno opravljala naloge obveščanja in združevanja ter v težkih trenutkih izdatno pomagala našim članom, pa tudi ostalim sosedom! Bila je članica KO ZB Šalek Gorica Paka Bevče.

Franc HRUSTELJ, rojen 31.05.1958, umrl 26.02.2019

Franc, po poklicu rudar, se je leta poročil z Milico Vinder iz spodnje Črnove. V zakonu sta se rodili hčerki Marjana in Anja ter sin Simon. Bil je aktivni član krajevne organizacije ZB Vinska Gora. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Vida VAZNAR, rojena 10.09.1948, umrla 4.1.2020

Prav ob slovesu od leta 2019, nas je za vedno zapustila še ena od članic naše Krajevne borčevske organizacije ZB Desnega brega. Stanovala je na Kardeljevem trgu 4 Velenje. Zaposlila se je v tovarni Gorenje, kjer je delala vse do upokojitve. Spoštovala je vrednote in pomen NOB, saj je bila vse do

konca aktivna udeleženka ZB Desnega brega Velenje.

Gabrijela FERLIN, rojena 16. 4. 1934, umrla 12. 1. 2020

Rodila se je v Rečici nad Laškimi v zelo zavedni družini Hribar, ki je med NOB nudila pomoč partizanskim enotam, ko so se pomikale mimo njihove domačije. Kot otrok je večkrat doživljala boje med partizanskimi enotami in okupatorji, žal tudi ranjene in mrtve partizane. Kasneje se je preselila v Velenje in se včlanila v ZZB v času, ko je ta odprla vrata za vse zagovornike partizanskega boja. Dokler ji je zdravje to dopuščalo, se je pridno udeleževala vseh naših aktivnosti. Bila je članica KO ZB Šalek, Gorica, Paka, Bevče.

ZAPLENJENO PISMO S FRONTE

*Pošasten nemir, dolg in tib večer,
na ognju tlenje pogašenih vej,
v vseh srcih grozen, glodajoč nemir ...
Zdaj, zdaj udarilo bo v noč. Naprej!*

*Nikdar še nisem čutil s tako silo
mladosti svoje in lepot življenja
ko zdaj, ko me je potegnilo
v ta val brezglavega besnenja.
Morda bo jutri moja mama,
Že jutri čisto, čisto sama
in bo njen dobri, zlati Hans,
z razbitim licem ležal v sneg zarit –
ker drugim mamam šel sinove je morit.*

Kajuh

Karel (Karlo) Štrbenk (1907-1941)

6. in 7. aprila 1941 je ob zahrbtnem nemškem napadu pri obrambi glavnega mesta Kraljevine Jugoslavije Beograda padlo 11 pilotov. Med njimi so bili tudi trije Slovenci. Miha Klavora iz Maribora, Vladimir Gorjup iz Maribora in Karlo Štrbenk iz Velenja, vsi so bili piloti 6. lovskega polka kraljevih letalskih sil.

Slovo ob dnevu mrtvih

Ob DNEVU MRTVIH ali dnevu spomina se za trenutek spomnimo ljudi, naših sorodnikov, znancev in prijateljev. Spomnimo se naših prednikov, ki so pokojni in iz katerih korenin klije naš današnji rod.

Tisočere drobne lučke, ki zagorijo ob dnevu posvečenemu spominu na mrtve nas za trenutek vrnejo nazaj v čas, ko so bili tisti, ki se jih spominjamo še med nami in so se z nami veselili življenja.

Vsaka smrt je tragična in žalostna za svojce in za vse, ki so soočeni z dejstvom, da se ob smrti ločujemo za vedno, za vse večne čase. Kljub dejstvu, da je smrt nekaj naravnega, že ob vsakem rojstvu določena, pa nas vendar globoko prizadene ob spoznanju večnega slovesa. Še posebno nas prizadene nasilna smrt mladih ljudi, ki so polni ustvarjalne moči in hrepenenja po nečem boljšem in po nečem, kar bi naredilo življenje znosnejše in lepše.

Prizadene nas junaštvo, ko mladi ljudje umirajo za domovino, za blagor prihajajočih rodov in generacij.

Te žalostne tragedije se dogajajo v vojnih spopadih, ko smrt kosi množico mladih ljudi. Tudi II. svetovna vojna ni bila izjema in tudi vojna za samostojno Slovenijo je terjala življenja. Da ne omenjamo krvavih vojnih spopadov v naši sosesčini in drugod po svetu, ker tudi ta trenutek divjajo krvave vojne vihre in umirajo nasilne smrti številni nedolžni ljudje.

Vsako leto organiziramo in izvedemo komemorativne slovesnosti pred spominskim obeležjem ONEMELE PUŠKE v našem mestu, ki je posvečeno šestooseminšestdesetim žrtvam fašističnega terorja med II. svetovno vojno nad ljudmi slovenskega življa v tem kraju Šaleške doline.

Več kot pol stoletja ni tako dolga doba, da bi lahko pozabili na tragične dogodke tedanjega časa in na ljudi, ki so zastavili svoja mlada življenja za blagor in obstoj svoje domovine za prihajajoči rod.

Prav iz tega razloga smo dolžni ob dnevu mrtvih položiti šopek pred pomnik in z minuto molka počastiti spomin in se tako skromno oddolžiti tistim, ki so umrli mučeniške smrti, da mi živino v miru in da so naše razmere primerljive dostojnega človeškega biti. Ob tem trenutku se spomnimo tudi vseh tistih nesrečnikov, ki jim ni bilo dano, da bi našli svoj večni mir in počitek v domači zemlji in so morali umreti v tujini daleč od svoje domovine. Spomnimo se gomil v samotnih gozdovih, kjer trohniijo posmrtni ostanke mladih in junaški partizanov. Na njihovih grobovih ni zapisanih imen. Zapisana pa so v naših srcih in srcih svojcev, ki so zaman pričakovali njihove vrnitve.

Plameni prižganih sveč naj svetijo po vsej naši domovini in prav tako daleč izven naših meja, kjer v tuji zemlji počivajo naši junaki, naši rodoljubi. Z minuto molka se spomnimo in počastimo spomin vseh padlih in pomorjeni za domovino Slovenijo.

SLAVA JIM !

Fadil KRUPIĆ Beli

Padli so naslednji jugoslovanski piloti:

1. ŽUNJIĆ MILOŠ (padel 7. aprila 1941)
2. BOŠKOVIĆ MILIVOJE (padel 7. aprila 1941)
3. KAPEŠIĆ JOVAN (padel 7. aprila 1941)
4. GORJUP VLADIMIR (padel 7. aprila 1941)
5. BORČIĆ DUŠAN (padel 6. aprila 1941)
6. TODORVIĆ BRANISLAV (padel 7. aprila 1941)
7. MITROVIĆ ŽIVICA (padel 6. aprila 1941)
8. ŠTRBENK KAREL (padel 6. aprila 1941)
9. NOVAKOVIĆ DOBRICA (padel 6. aprila 1941)
10. KLAVORA MIHA (padel 7. aprila 1941)
11. PETROV MILUTIN (padel 7. aprila 1941)

Karel Štrbenk

Vladimir Gorjup

Miha Klavora

Štrbenk je letel na nemškem letalu Messerschmitt, tip Bf 109E, katere je pred vojno Nemčija prodala Jugoslaviji. Tisti dan preden je bil sestreljen je uradno sestrelil enega nemškega lovca (neuradno pa tri). Nato je zaradi sovražnikove premoči bil zadet in z letalom strmoglavil in se ubil pri "Glogonjskemritu".

Spominsko obeležje padlim pilotom so v Srbiji v Beogradu postavili šele 6. aprila 1997. Menim da bi bilo primerno da se bi tudi v Velenju za Štrbenka nekje postavilo spominsko obeležje.

O Karlu Štrbenku je pisal tudi dr. Miran Aplinc v knjigi o letalstvu v šaleški dolini. Na to temo je bilo pred časom tudi več predavanj v Šoštanjju v usnjarskem muzeju. Tam sem tudi predlagal da bi se mu postavilo spominsko obeležje. Menim da bi to bila primerna pridobitev za mesto Velenje, še posebej za našo letalsko zgodovino.

Seveda bi bilo to obeležje postavljeno kot obeležje prijateljstva med Srbijo in Slovenijo v spomin ko so na nebu nad Beogradom umirali slovenski piloti.

So pa na našem koncu še sorodniki pilota Štrbenka, kateri hranijo nekaj slik padlega pilota. Informacije g. Emil Štrbenk (mobitel: 031 360 663).

Fadil KRUPIĆ – Beli

Vabilo na spominske slovesnosti

V spomin na 76. obletnico prihoda XIV. Divizije na Štajersko bo Združenje borcev za vrednote NOB Velenje skupaj s Krajevnimi organizacijami ZB organiziralo spominske slovesnosti, katere bodo potekale pri spomenikih v Paki, Cirkovcah, Ravnah in Zavodnjah.

XIV. divizija je krenila na svoj legendarni in težki pohod leta 1944 iz Suhorja, preko Hrvaške, Sedlarjevega, Gračnice, Socke, Kozjaka, Pake, Graške Gore, Raven in Zavodenj, kamor je prispela 21. februarja 1944. Na tej poti je v hudih bojih z Nemškimi okupatorji padlo skoraj polovica borcev, veliko pa je bilo ranjenih.

Območno ZB NOB VELENJE bo skupaj s KO ZB pripravilo spominske slovesnosti pri spomenikih in spominski plošči:

1.

**V petek, 21. februarja 2020
ob 15.00 uri pri spomeniku v Paki.**

Slavnostni govornik bo častni občan MO Velenje in podpredsednik ZB NOB Velenje Srečko Meh, v programu bodo nastopile učiteljice osnovne šole Šalek, otroci DPM iz Pake in pevski zbor društva upokoencev Paka.

2.

**V petek 21. februarja 2020
ob 16.30 uri pri spominski plošči na osnovni šoli v Cirkovcah.**

Slavnostni govornik bo podpredsednik ZB NOB Velenje Bojan Voh, v programu pa bodo nastopili še krajani Cirkovc s pesmimi in recitali in Moški pevski zbor iz Doliča. Krajevna skupnost Cirkovce pa bo poskrbela za tople napitke in malico.

3.

**V soboto, 22. februarja 2020
ob 11.00 uri bo spominska slovesnost pri spomeniku padlih partizanov v Ravnah pri Osreških pečeh.**

Slavnostna govornica bo ministrica za pravosodje in članica Izvršnega odbora ZB NOB Velenje Andreja Katič, program in recitale pripravlja Kulturno umetniško društvo Ravne, nastopil bo Moški pevski zbor Ravne, Ženski pevski zbor Planika, harmonikarji in Vaška godba.

4.

**V soboto, 22. februarja 2020
ob 14.00 uri se bomo poklonili borcu in pesniku Karlu Destovniku Kajuhu v Zavodnjah na kmetiji Žlebnik.**

Slavnostni govornik bo minister za kulturo Zoran Poznič, nastopil bo Moški pevski zbor Kajuh in otroci osnovne šole Karla Destovnika Kajuha iz Šoštanja.

Tudi letos bo iz Lajš pri Šoštanju organiziran že 22. pohod k Žlebniku. Pohodniki se bodo zbrali pri Kodrunovi domačiji ob 11.00 uri in krenili na pot. Na voljo bosta dve poti, krajša traja malo manj kot dve uri, daljša pa dve uri in pol.

Organizator pohoda je Mladi forum Socialnih demokratov Šaleške doline in občinska organizacija Socialnih demokratov Šoštanja. Poskrbeli bodo tudi za tople napitke in sendviče.

Na vseh prireditvah bodo prisotni tudi praporščaki in Šaleška konjenica. Poskrbljeno bo tudi za tople napitke in prigrizke, prireditve bodo v vsakem vremenu.

Vabljeni

Marjana Koren, sekretarka ZB NOB Velenje

**ŠALEŠKI
UPORNIK**

Interno glasilo območnega združenja ZB NOB Velenje
spletna stran: zb-nob-velenje.si

Uredniški odbor: Marjana KOREN, Bojan VOH, Jože DRAČKO, Ivo STROPNIK, Vlado VRBIČ (urednik) Naslov uredništva: Združenje borcev za vrednote NOB, Kopalniška 3, 3320 Velenje, naklada: 1300 izvodov Tisk: Gorenje IPC

Uredništvo glasila Šaleški upornik sprejema vse več vaših prispevkov, zaradi česar se je povečal obseg dela pri prepisovanju, zato prosimo tiste, ki imajo možnost pošiljanja po elektronski pošti, da jih pošiljajo na sledeči naslov: borci@velenje.si. Seveda bomo prispevke še vedno sprejemali v strojepisni ali ročno pisani obliki.

Naš naslov: Združenje borcev za vrednote NOB Velenje, Kopalniška 3, 3320 Velenje